

Уређују
Регионална озонска ЕСА мрежа
UNEP OzonAction
и NOU Србија

Sponsored by
National Ozone Unit
of Serbia and UNEP OzonAction,
Regional Montreal Protocol Network
for Europe and Central Asia

Усвојен Интегрисани национални енергетски и климатски план Србије

Министарка рударства и енергетике у Влади Републике Србије Дубравка Ђедовић Хандановић саопштила је да је Влада крајм јула 2024. године усвојила Интегрисани национални енергетски и климатски план Републике Србије за период до 2030. године са пројекцијама до 2050. године.

Adoption of the Integrated National Energy and Climate Plan of Serbia

Serbian Minister of Mining and Energy Dubravka Đedović Handanović announced that in the end of July 2024 the Government adopted the Integrated National Energy and Climate Plan of the Republic of Serbia for the period by 2030 with projections by 2050

Ђедовић Хандановић је објаснила да тиме отпочиње нова етапа у развоју енергетског сектора Србије, која треба да допринесе већој сигурности снабдевања, уз повећање учешћа чистих извора енергије и већу заштиту животне средине.

Усвајањем овог плана, како је указала, Србија добија стратешки документ који је усклађен са визијом Европе у погледу декарбонизације енергетског сектора, а који представља својеврсну „мапу пута“ Србије у енергетској транзицији.

Према њеним речима, овај план прилагођен је карактеристикама нашег енергетског сектора и императиву да у сваком тренутку наши грађани и привреда могу да рачунају на сигурно снабдевање.

Интегрисани план ставља тежиште на улагања у обновљиве изворе енергије, где око 3,5 гигавата нових електрана на енергију сунца и ветра треба да буде на мрежи до 2030, што значи да ће се скоро сваки други мегават-сат произведене електричне енергије обезбедити из чистих извора, навела је министарка.

Она је прецизирала да мере предвиђене овим планом укључују, између осталог, интензивна улагања у повећање енергетске ефикасности у свим секторима, веће коришћење обновљивих извора енергије за грејање и хлађење и постепену електрификацију саобраћаја.

Примена мера из Интегрисаног плана, како је нагласила, треба да омогући остварење главног циља у борби

Ђедовић Хандановић explained that this marked the beginning of a new stage of development of Serbia's energy sector which is to contribute to greater security of supply, with an increased share of clean energy sources and larger-scale environmental protection.

She pointed that with the adoption of this plan Serbia acquired a strategic document harmonized with the European vision in terms of decarbonization of the energy sector, which presents a specific "roadmap" of Serbia in energy transition.

She said that the plan is adapted to the characteristics of our energy sector and in consideration of the imperative that our citizens and businesses count on safe supply at any point of time.

The Integrated Plan puts an emphasis on investments in renewable energy sources, where about 3.5 GW of new power plants using solar and wind energy are to be connected to the grid by 2030, which means that almost every other MWh of produced power will be provided from clean energy sources, said the Minister.

She clarified that measures envisaged in this Plan include, among others, intensive investments in promotion of energy efficiency in all sectors, greater use of renewable energy sources for heating and cooling, and gradual electrification of transport.

The Minister emphasized that implementation of measures from the Integrated Plan is to enable

против климатских промена, а то је смањење емисије гасова с ефектом стаклене баште за 40,3% у односу на 1990. год.

Ђедовић Хандановић је подвукла да је доношењем овог амбициозног, али остварљивог плана за енергетску транзицију, Србија показала спремност да, с једне стране, ради на повећању сопствене енергетске сигурности и независности, а са друге на испуњењу својих међународних обавеза у погледу остваривања глобалне климатске агенде.

Ово је важан стратешки документ за усаглашавање са захтевима Европске уније и укључује циљ спајања тржишта електричне енергије са јединственим тржиштем ЕУ, предочила је Ђедовић Хандановић и додала да Србија дели визију Европе у области енергетике, остварујући је у складу са нашим степеном развоја и ресурсима којима располажемо.

Интегрисани национални енергетски и климатски план је кључни стратешки документ којим се дефинишу стратешки циљеви и динамика њиховог остваривања у процесу енергетске транзиције.

Политике и мере за остваривање циљева овог плана груписане су у пет кључних димензија: декарбонизација, енергетска ефикасност, енергетска сигурност, унутрашње енергетско тржиште и истраживање, иновације и конкурентност.

Извор: <https://www.srbija.gov.rs/vest/802495/usvojen-integrisani-nacionalni-energetski-i-klimatski-plan-srbije.php>

Који су следећи кораци?

Познато је да је у оквиру ЕУ већ успостављен јасан правно обавезујући оквир за постизање циљева Париског споразума из 2015. године, а такође су успостављени и амбициозни циљеви за 2030. годину у погледу обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности и емисија гасова са ефектом стаклене баште. Слично државама чланицама ЕУ, уговорне стране Енергетске заједнице, у које спада и Република Србија, у обавези су да прате наведене области и да извештавају о њима. Енергетска заједница (ЕЗ) је усвојила Препоруку 2018/01/MC-EnC о изради ИНЕКП-а, што представља обавезу сваке од њених уговорних страна.

Након израде ИНЕКП-а, а у оквиру другог дела пројекта, планирано је одржавање свеобухватног програма обуке за даљи развој капацитета за планирање у области енергетике и климе, како би Србија испунила своје обавезе у складу са препоруком коју је усвојила ЕЗ.

Очекује се да ће ова активност додатно унапредити знања свих релевантних учесника пројекта као и капацитете Министарства рударства и енергетике у погледу стратешког планирања, те да ће обезбедити интерне алате за планирање у области енергетике и климе.

У складу са Интегрисаним националним енергетским и климатским планом Републике Србије, Министарство заштите животне средине усвојило је мере за смањење емисија флуорованих гасова са ефектом стаклене баште у расхладној и климатизационој опреми (табела 1).

attainment of the major goal in fighting climate changes, i.e. reduction of greenhouse gas emissions by 40.3% as compared to 1990.

Ђедовић Handanović highlighted that with the adoption of this ambitious though achievable plan for energy transition Serbia expressed its willingness to work on increasing its own energy security and independence on the one hand, while meeting its international obligations in terms of implementation of the global climate agenda on the other.

This strategic document is important for harmonization with the EU requirements and includes the goal of amalgamation of the electric energy market with the single market of the EU, said Đedović Handanović, adding that Serbia shares European vision in the area of energy, implementing it in accordance with our level of development and resources we dispose of.

The Integrated National Energy and Climate Plan is a key strategic document defining strategic goals and the dynamics of their attainment in the process of energy transition.

Policies and measures for attainment of objectives from this Plan are grouped in five key dimensions: decarbonization, energy efficiency, energy security, internal energy market, and research, innovation, and competitiveness.

Source: <https://www.srbija.gov.rs/vest/802495/usvojen-integrisani-nacionalni-energetski-i-klimatski-plan-srbije.php>

What are next steps?

It is well-known that within the EU there is an already established clear and legally binding legal framework for achievement of goals of the 2015 Paris Agreement, as well as defined and ambitious goals relating to renewable energy sources, energy efficiency, and greenhouse gas emissions to be achieved by 2030. Similar to EU member-states, the contracting parties of the Energy Community, including the Republic of Serbia, are obliged to monitor the given areas and report about them. The Energy Community (EC) adopted Recommendation 2018/01/MC-EnC on development of the INECP, which is an obligation of each of the parties to the contract.

Following the drafting of the INECP, within the second part of the project, it is planned to conduct comprehensive training for further development of capacities for planning in the area of energy and climate, so that Serbia could meet its obligations in accordance with the recommendation adopted by the EC.

This activity is expected to further promote knowledge of all relevant project participants, as well as capacities of the Ministry of Mining and Energy in terms of strategic planning, and that it will provide internal planning tools in the area of energy and climate.

In line with the Integrated National Energy and Climate Plan, Ministry of Environmental Protection adopted measures for reduction of fluorinated GHG emissions in cooling and air-conditioning equipment (Table 1).

Припрема Националног плана смањења потрошње флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (HFC)

“KIP projekat”

20. августа 2024. године
Хоџел “Putnik Inn”,
Палмира Тољатија 9, Нови Београд

У уторак 20. августа 2024. године одржана је радионица под називом „Припрема националног плана смањења потрошње флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (HFC)“, које је организовало Министарство заштите животне средине (Одељење за заштиту ваздуха и озонског омотача), у сарадњи са имплементационом агенцијом УНИДО. На радионици је присуствовало тридесет учесника међу којима су били представници Министарства, међународни консултант (представник УНИДО-а), као и увозници/извозници флуорованих гасова са ефектом стаклене баште и увозници/извозници производа и/или опреме који садрже или се ослањају на флуороване гасове.

Циљ радионице је био да се представе кључне фазе у припреми Националног плана смањења потрошње флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (HFC) – „KIP пројекат“ и представе даљи кораци, а посебно значај и важност прикупљања релевантних података потребних за израду овог плана. Представници компанија који су позвани на ову радионицу су једна од циљних група за доставу потребних података. Неопходни подаци ће се достављати на обрасцима, односно упитницима који су припремили експерти.

Након уводног обраћања учесницима радионице су представљене обавезе преузете након ратификације Кигали амандмана. То је пре свега замрзавање потрошње HFC супстанци на базни ниво и након тога смањење потрошње ове групе супстанци према јасно дефинисаној динамици.

У другом делу састанка прво је представљен систем HFC квота у неким земљама региона, а након тога је презентован пресек стања у вези са одређеним квотама и степеном искоришћености истих од стране увозника/

Preparation of the National Plan for Reduction of Emissions of Fluorinated Greenhouse Gases (HFCs)

“KIP Project”

20 August 2024
Putnik Inn Hotel,
Palmira Toljatija 9, New Belgrade

On Tuesday 20 August 2024, a workshop was held under the title “Preparation of the National Plan for Reduction of Consumption of Fluorinated Greenhouse Gases (HFC)” in organization of the Ministry of Environmental Protection (Department for Protection of Air and the Ozone Layer) in cooperation with the implementing agency UNIDO. The workshop was attended by thirty participants including representatives of the Ministry, an international consultant (UNIDO representative), as well as importers/exporters of fluorinated greenhouse gases and importers/exporters of products and/or equipment containing or relying on fluorinated gases.

The aim of the workshop was to present the key stages in preparation of the National Plan for Reduction of Consumption of Fluorinated Greenhouse gases (HFC) – “KIP Project” and further steps, as well as the importance of collection of relevant data needed for drafting of this Plan. Representatives of companies were invited to the workshop as one of the target groups which could provide necessary data. The needed data will be supplied by filing in forms, i.e. questionnaires prepared by experts.

After the introductory address to the workshop participants, the obligations assumed following ratification of the Kigali amendment were presented, primarily freezing consumption of HFC substances at the base level, and, after that, reduction of consumption of substances in this group according to the clearly defined dynamics.

In the second part of the workshop, the HFC quota system implemented in certain countries of the region was presented, which was followed by an analysis of the condition in relation to certain quotas and their level of exploitation by importers/exporters in comparison to the base level which the Republic of Serbia determined

извозника, а у складу са базним нивоом који је Република Србија одредила и са чијом применом је почела од 1. јануара 2024. године. Ова мера је од изузетног значаја, јер је то спровођење прве контролне мере и испуњење једне од преузетих обавеза наше земље након ратификације Кигали амандмана.

У наредном периоду планирано је одржавање сличних радионица само за друге циљне групе, које могу дати значајан допринос у припреми и касније имплементацији Националног плана смањења потрошње флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (HFC).

Контакти

Република Србија, Министарство заштите животне средине

Бојана Радески, руководилац Групе за заштиту озонског омотача
Email: bojana.radeski@eko.gov.rs

UNEP OzonAction, Paris

Halvart Koeppen, координатор ЕСА мреже
Email: halvart.koppen@un.org

and the implementation of which started on 1 January 2024. This measure is of utmost importance, as it means implementation of the first control measure and meeting of one of assumed obligations of our country following ratification of the Kigali Amendment.

In the following period it is planned to conduct similar workshops for other target groups which may provide contribution in preparation and later implementation of the National Plan for reduction of Consumption of Fluorinated Greenhouse Gases (HFC).

Contacts

Ministry of Environmental Protection of Serbia

Ms. Bojana Radeski, Head of Group for Ozone Layer Protection
Email: bojana.radeski@eko.gov.rs

UNEP OzonAction, Paris

Mr. Halvart Koeppen, Coordinator of ECA Network
Email: halvart.koppen@un.org

Kumanovska 14, 11000 Beograd
Tel: +381 11 383 68 86, 308 57 40
Fax: +381 11 344 41 13
E-mail: gobrid@eunet.rs
www.airtrend.rs
www.toshiba-klima.rs
www.toshiba-estia.rs

Airtrend
Limited

KOVENT

FläktGroup
Woods
AIR MOVEMENT

Aksijalni ventilatori, krovni ventilatori, ventilatori za odimljavanje, ventilacija garaža, tunelski ventilatori i dr.

NICOTRA | **Gebhardt**

Sve vrste ventilatora; centrifugalni, krovni, za procesnu industriju, za odimljavanje, plastični i dr.

TOSHIBA

Sve vrste klima-uređaja – split sistemi, multi sistemi, VRF sistemi, toplotne pumpe za grejanje stanova tipa "ESTIA" i dr.

HYGROMATIK

Sve vrste ovlaživača vazduha - parni, vodeni, aerosolni.

ORMANDY Rycroft

Razmenjivači toplete – dobošasti i pločasti, bojleri za pripremu tople vode, električni kotlovi, procesna oprema i dr.

FläktGroup
FläktWoods

Klima-komore: standardne, higijeni i male visine. Distributivni elementi, hladne tavanice, rashladni agregati, toplotne pumpe, fan coil aparati i dr.

air curtain design

Vazdušne zavese, Tople i hladne, Toplovodne, pame i električne, horizontalne i vertikalne, za ugradnju u spuštenu plafon i dr.

ÖSTBERG

"In-line", kanalski ventilatori, kanalski ventilatori sa zvučno izolovanim kućištem i dr.

GV VORTICE

Mali ventilatori za kupatila i kuhinje, Haube, kanalski ventilatori, aksijalni ventilatori i dr.

AERIAL

Sušači vazduha – za opštu i industrijsku primenu i dr.

HEATEX

Sistemi za povraćaj toplete, unakrsni, rotacioni razmenjivači toplete i dr.

ACTIONclima

Fan-coil aparati (parapetne, kase, kanalski), kaloriferi, ventilacione jedinice.